

Dokumenttyp:
RutinDetta dokument gäller för:
FunktionshinderenhetFastställt/upprättad
2017-11-20 av Eva UlfenborgDokumentansvarig:
Vård- och omsorgschefSenast reviderad:
2017-11-20Giltighetstid:
Tills vidare

Dnr:

Pedagogiska måltider inom Funktionshinderenheten samt regler kring övriga måltider

Inledning

Grundregeln i svensk skattelagstiftning är att **mat är en privat levnadskostnad**, och den ska man betala själv som privatperson. Det är endast i undantagsfall som det är en skyldighet att äta en måltid i tjänsten för att hjälpa en brukare och då kallas detta pedagogisk måltid. Kriterierna för pedagogiska måltider är väldigt tydliga, och det är viktigt att det endast är när dessa är uppfyllda som personalen kan få en subventionerad och skattebefriad måltid. Alla andra gånger så är det en insparad levnadskostnad om man får en måltid som man inte betalar fullt pris för, och alla sådana förmåner måste man betala skatt för.

Det är viktigt att känna till och följa reglerna om pedagogisk måltider, annars finns det en risk att både arbetsgivare och arbetstagare bryter mot lagen. Vid en granskning kan du som privatperson bli återbetalningsskyldig flera år i efterhand. För din egen skull är det därför viktigt att vi har korrekta riktlinjer kring vad som är en pedagogisk måltid. Dessutom tas medel från kommunens budget för att betala större delen av måltidspriset. Detta motiverar också att personal endast ska få äta pedagogiska måltider när detta är befogat enligt gällande lag.

Syftet med denna rutin är att förtydliga gällande lagstiftning kring pedagogiska måltider samt vad detta innebär för Funktionshinderenheten i Hjo kommun.

Vilka personalgrupper kan äta en pedagogisk måltid?

Det är inte all vårdpersonal som har rätt att äta pedagogiska måltider. Tre grupper omnämns i lagen:

1. vårdpersonal som har tillsynsskyldighet inom demensvården,
2. vårdpersonal som har tillsynsskyldighet för personer med psykiska funktionshinder (t ex gruppbostad, personlig assistans),
3. vårdpersonal som har tillsynsskyldighet vid måltider med ungdomar som vistas i ett HVB-hem eller annan institution för vård av svåra psykiska problem. Det kan röra sig om olika problem såsom t.ex. ätstörningar, tvångsmässiga problem och depressioner, där det både krävs mycket stor tillsyn vid måltiderna och dessa innefattar pedagogiska moment.



Vilka omfattas inte av reglerna om pedagogisk måltid?

Enligt Skatteverkets regler är det **inte** fråga om pedagogisk måltid vid insatser hos **personer med fysiska funktionshinder**. Att man t ex behöver hjälp med matning innebär inte att kriterierna på en pedagogisk måltid är uppfyllda.

Vårdpersonal som arbetar på ett "vanligt" särskilt boende omfattas vanligen inte av reglerna kring pedagogiska måltider, utan det krävs att personen de vårdar har en demenssjukdom eller en psykisk funktionsnedsättning som motiverar att personalen ska delta i måltiden.

Vad är en pedagogisk måltid?

Med pedagogisk måltid innefattas frukost, lunch, middag och i förekommande fall kvällsmål. Fika är inte en pedagogisk måltid.

För att det ska vara tal om en pedagogisk måltid ska

- 1) måltiden intas inom den reglerade arbetstiden (alltså inte på en lunchrast).
- 2) personalen ha skyldighet att delta i måltiden eftersom det är nödvändigt för bedrivande av verksamheten att personal deltar.
- 3) måltiden intas tillsammans med brukare/klienter. En förutsättning är alltså att personalen äter måltiden vid samma bord som brukarna.
- 4) det finnas ett uttalat pedagogiskt syfte utifrån ett brukarperspektiv kring vad man vill uppnå med den pedagogiska måltiden. Målet med detta ska vara dokumenterat i ex genomförandeplan. Det högre syftet kan exempelvis vara att skapa en lugnare matsituation och att stimulera till ett bättre näringsintag och till bibehållande av funktioner. Personer med kognitiva nedsättningar har behov av att personalen deltar aktivt i måltiden för att vara en förebild vid måltidssituationen. Personalen motiverar, handleder, tränar brukaren samtidigt som de har ansvar för tillsyn och praktisk hjälp vid måltiden.

Det är inte en pedagogisk måltid i lagens mening enbart p g a att det är trevligt att äta tillsammans eller att det finns en tradition av att brukare och personal äter tillsammans utan att personalen betalar sin fulla del för måltiden.

Bedömning av behov

Enhetschefen ska tillsammans med personal bedöma om pedagogisk måltid är motiverat och fatta beslut om det. En bedömning ska göras om det har betydelse för brukaren att personalen äter måltiden tillsammans med brukaren eller om det går lika bra att personalen enbart sitter med som sällskap. Grunden för bedömningen görs utifrån brukarens behov som framgår av genomförandeplanen. Enhetschefen bedömer hur ofta och hur många som behöver äta pedagogisk måltid. Max en personal/brukare äter pedagogisk måltid.

Behovet ska följas upp och resultatet ska utvärderas senast vid upprättande av nästa genomförandeplan.

Pedagogisk måltid i den enskildes hem

Ofta är det fullt tillräckligt att brukaren får sällskap vid sina måltider, men då det finns ett uttalat pedagogiskt syfte och kriterierna för en pedagogisk måltid är uppfyllda så är det motiverat att besluta om pedagogisk måltid i hemmet.

Det vanligaste är att brukaren ansvarar för inköp av ingredienser och maten tillagas i brukarens hem för att sedan ätas tillsammans med en personal. Brukaren ska i dessa fall få ersättning motsvarande kostnaden för personalens del i måltiden. Ersättningen ska utgå ifrån den verkliga kostnaden för ingredienserna. I samband med beslut om pedagogisk måltid bör anhörig/god

man/förvaltare och chef/stödperson vara överens om ersättningens storlek. Högsta schablonbelopp för pedagogisk lunch eller middag är 90 kr. Personalen betalar 20 kr i egenavgift.

Pedagogisk måltid på restaurang eller café

Inom vård och omsorg kan det finnas behov av att äta pedagogisk måltid på restaurang. Pedagogiska måltider på restaurang bör endast ske om det finns ett uttalat pedagogiskt syfte och då kriterierna för en pedagogisk måltid är uppfyllda (se ovan). Det är enhetschefens ansvar att tillsammans med sin personal diskutera behovet av pedagogiska måltider i och utanför verksamheten utifrån de kriterier som anges ovan. En utgångspunkt för bedömningen kan vara max en pedagogisk måltid per vecka.

Grundprincipen är alltid att man som personal väljer det billigaste alternativet utan att tumma på syftet med den pedagogiska måltiden. Måltiden äts ju på arbetstid och möjlighet finns oftast att på sin ordinarie lunchrast äta vad man själv önskar.

Vårdpersonal betalar 20 kr för en pedagogisk måltid. Resterande del av måltidens kostnad subventioneras av kommunen. Maximal ersättning utgår ifrån Riksskatteverkets schablonbelopp.

Typ av måltid	Maximal ersättning	Egenavgift
Lunch eller middag	90 kr	20 kr

Ersättning för pedagogisk måltid

Den som haft utlägg för pedagogisk måltid kan få ersättning med ovanstående summa genom att fylla i en fakturamall (finns på Eira). Dra alltid av 20 kr innan beloppet förs upp på fakturamallen. Enhetschef intygar i kryssruta på mallen att det rör sig om en pedagogisk måltid och attesterar utgiften. Eftersom det inte rör sig om en förmån betalar ekonomienheten ut summan.

Ej pedagogiska måltider

Gemensam matlagning i gruppbostad/personlig assistans

Om en grupp brukare och personal bestämmer sig för att fika eller äta tillsammans utan att kriterierna för en pedagogisk måltid är uppfyllda så betalar brukare och personal var och en sin del i kostnaden. Det är inget som arbetsgivaren kräver av vårdpersonalen och inte heller något som Skatteverket godkänner som pedagogisk måltid. Det är inte meningen att brukarna ska betala råvaror till gemensam middag och att personalen ska äta kostnadsfritt.

Mat från Centralköket

Om personalen väljer att äta varm mat från Centralköket utan att det är en pedagogisk måltid enligt ovanstående kriterier så betalar personalen fullt pris (motsvarande kommunens självkostnadspris) för portionen. Maten är inte subventionerad och skattebefriad om det inte är fråga om pedagogisk måltid.

Utlägg för restaurang- och cafébesök i samband med aktiviteter (räknas inte som pedagogisk måltid)

Inom en gruppbostad, korttidsboende eller liknande vårdinrättning kan det bli aktuellt att genomföra verksamhet utanför ordinarie arbetsplats. Det kan vara en särskild aktivitet med brukarna som inkluderar restaurang- och cafébesök, utan att dessa är pedagogiska måltider i lagens mening.

I dessa fall kan kommunen ersätta personalen för utlägg i samband med aktiviteten. Det är alltid enhetschefen som i förhand ska godkänna behovet av sådana aktiviteter och i vilken omfattning personal behöver delta i måltiden för att verksamheten ska kunna bedrivas. Arbetsgivaren ska **inte** ersätta medarbetare för måltidskostnader enbart p g a personen befinner sig på annan ort. Det finns tydliga regler för traktamenten, dagresettillägg vid längre resor från hemorten och för intern och extern representation. I övrigt gäller precis som för alla medarbetare i kommunen att ibland är man på annan ort och då får man antingen ta med sig matlåda eller köpa något på orten för att få mat i sig, men kommunen ska inte betala medarbetarnas privata levnadskostnader.

Samma ersättningsnivåer gäller som vid pedagogisk måltid med den skillnaden att medarbetaren är skyldig att skatta för förmånen då kraven på en pedagogisk måltid inte är uppfyllda.

Typ av måltid	Maximal ersättning	Egenavgift
Lunch eller middag	90 kr	20 kr
Fika	45 kr	20 kr

Ersättning för måltid

Den som haft utlägg för en måltid som enhetschefen godkänt som en aktivitetskostnad kan få ersättning med ovanstående summa genom att fylla i en fakturamall (finns på Eira). Dra alltid av 20 kr innan beloppet förs upp på fakturamallen. Enhetschef markerar i kryssruta på mallen att det rör sig om en icke-pedagogisk måltid och attesterar utgiften. Eftersom det rör sig om en förmån ska förmånen beskattas och därmed betalar personalenheten ut summan i samband med nästa lön.